

7/12/99

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Η ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΑΠΟΨΕΙΣ

Τουρκία και βέτο

Η ΕΛΛΑΔΑ είναι η χώρα που, περισσότερο από τους άλλους 14 εταίρους της, επιθυμεί την ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και δεν θα είχε ουσιαστικούς λόγους να αντιταχθεί στην υποψηφιότητά της, που θα συζητηθεί στο Ελαίνκι.

ΑΝ Η ΤΟΥΡΚΙΑ αναγνωριστεί ως υποψήφια προς ένταξη χώρα, θα πρέπει να αρχίσει να σιμιορφώνεται με τους όρους της Κοπεγχάγης και τον Λουξεμβούργου, δηλαδή να κάνει ουσιαστικά βήματα για τον εκδημοκρατισμό και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως και να αποδεχθεί την αρχή της επίλυσης των διαφορών της με τρίτες χώρες, με ειρηνικά μέσα, σεβόμενη το Διεθνές Δίκαιο.

Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ της υποψηφιότητας δεν σημαίνει και ένταξη. Έχει να διανύσει πολύ δρόμο η Τουρκία για να πιάσει τα κριτήρια και να εξασφαλίσει τις οικονομικές και πολιτικές προϋποθέσεις, ώστε να γίνει πλήρες μέλος της ευρωπαϊκής οικογένειας.

ΤΟ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ πολύ καλά οι 14 εταίροι μας, οι οποίοι εμφανίζονται να της προσφέρουν την υποψηφιότητα με απλοχεριά, ενώ κατά βάθος δεν το επιθυμούν και μάλιστα για συγκεκριμένους λόγους: Φοβούνται την εισβολή εκατομμυρίων Τούρκων μεταναστών στην Ευρώπη.

ΕΘΕΛΕ ανοιχτά το ερώτημα στον αρμόδιο για τις εξωτερικές σχέσεις επίτροπο της Ε.Ε. το περιοδικό «Ντερ Σπίγκελ»: «Γιατί δεν λέμε ξεκάθαρα στην Τουρκία ότι ακόμη και αν κάποια στιγμή ανταποκρίνεται 100% στα κριτήρια ένταξης, δεν θα μπορέσει ποτέ να γίνει πλήρες μέλος γιατί 63 εκατομμύρια Τούρκοι θα καταστρέψουν την ισορροπία στην Ευρωπαϊκή Ένωση».

Η ΔΙΑΝΤΗΣΗ του επιτρόπου κ. Κρις Χάιτεν είναι αποκαλυπτική: «Είναι ένας διαφορετικός τρόπος να θέσει κανείς την ερώτηση: Πότε θα σταματήσετε να δέχνετε τη γυναίκα σας; Πριν από την έναρξη των διαπραγματεύσεων για την ένταξη θα πρέπει να γίνουν πολλές πολιτικές αλλαγές στην Τουρκία».

ΒΟΛΕΥΕΙ, λοιπόν, τους 14 εταίρους μας να θέσει η Ελλάδα βέτο στην υποψηφιότητα της Τουρκίας. Η Ελλάδα, ωστόσο, πρέπει να αποπαιγιδευτεί, ώστε να αποκαλυφθούν οι πραγματικές διαθέσεις των «14» απέναντι στην Τουρκία. Και βεβαίως για να αξιοποιηθεί το καλό κλίμα προσέγγισης, που δημιουργήθηκε με τους σειμούς.

ΕΠΣΗΣ, θα πρέπει στο Ελαίνκι να αποσπινδωθεί ως τελείως άσχετο με την τουρκική υποψηφιότητα, το θέμα της ενταξιακής πορείας της Κύπρου. Η Κυπριακή Δημοκρατία πληροί όλες τις προϋποθέσεις, οικονομικές και πολιτικές, για να γίνει πλήρες μέλος της ευρωπαϊκής οικογένειας, κατά το προηγούμενο της Γερμανίας. Η ένταξη της δεν παζαρεύεται, διότι δεν θα της γίνει χάρη. Είναι απολύτως σύμφωνη με τις αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΣΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ της Κύπρου δεν έχει λόγο ούτε η Τουρκία ούτε η υποτελής της τοπική διοίκηση των κατεχομένων.

Του ΤΑΣΟΥ ΤΡΙΚΚΑ*

Καθώς πλησιάζει η σύνοδος κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Ελσίνκι, ανεβαίνουν οι τόνοι της συζήτησης για την απόδοση στην Τουρκία του πολιτικού και νομικού καθεστώτος της υποψηφίας προς ένταξη χώρας. Όσοι προσβλέπουν με συμπάθεια στην ιδέα της τουρκικής υποψηφιότητας επικαλούνται, ως βασικό επιχείρημα τον «εξευρωπαϊσμό» της γειτονικής χώρας. Υπόστηρίζουν ότι η εγγύτερη προσέγγιση της Τουρκίας προς την Ε.Ε. με τη μετάταξη της από την ιδιότητα της «επιλέξιμης» στην ιδιότητα της «υποψηφίας» προς ένταξη, δημιουργεί νέους, ευνοϊκότερους όρους για την εξοικείωση της Αγκυρας με πολιτικούς κανόνες που σήμερα της είναι ξένοι (σεβασμός ατομικών δικαιωμάτων, αποχή του στρατού από την πολιτική ζωή, ελευθερία του τύπου, συμμόρφωση με το διεθνές δίκαιο κ.λπ.).

Η συζήτηση επικεντρώνεται στην αποτελεσματικότητα ή μη της «υποψηφιότητας» ως προς το στόχο του «εξευρωπαϊσμού» του τουρκικού καθεστώτος, που θα ωφελούσε, ασφαλώς, το λαό της γειτονικής χώρας. Πάσχει, όμως, η συζήτηση αυτή από ένα κυριαρχικό μειονέκτημα: Ο «εξευρωπαϊσμός» προϋποθέτει τον «ευρωπαϊσμό». Πόσο συμβατές με τις βασικές καταστατικές αρχές της Ε.Ε. είναι οι διαδοχικές αναβαθμίσεις της Αγκυρας στο πλαίσιο των ευρωτουρκικών σχέσεων (συμφωνία για την Τελωνιακή Ένωση, επιλεξιμότητα και τώρα υποψηφιότητα); Τι μπορεί να σημαίνει «εξευρωπαϊσμός» (εφικτός ή μη, το ερώτημα έπεται) της

Οι εκπτώσεις ευρωπαϊσμού προς χάριν εξευρωπαϊσμού...

Τουρκίας, όταν το μέσο για την επίτευξή του είναι οι εκπτώσεις των βασικών αρχών και «δομικών στοιχείων» του «ευρωπαϊσμού»; Για να το πούμε πιο απλά, τι Ευρώπη θέλουμε, όταν με τόση ελαστικότητα εκτείνουμε τα πολιτικά (όχι τα γεωγραφικά, που απασχόλησαν προχθές τον κ. Πρόνι), θεσμικά, καταστατικά της όρια;

Η δήλωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Λουξεμβούργου (1991) θεσπίζει ότι ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί «ακρογωνιαίο λίθο» της ευρωπαϊκής συνεργασίας και των σχέσεων μεταξύ της Κοινότητας και των κρατών-μελών, απ' ενός, καθώς και των τρίτων χωρών, απ' ετέρου. Και το κωδικοποιημένο κείμενο της Συνθήκης της Ε.Ε., όπως τροποποιήθηκε στο Άμστερνταμ, καθορίζει ρητά τα θεμέλια, πολιτικά και νομικά, της Κοινότητας: Τις «αρχές της ελευθερίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του κράτους δικαίου» (άρθρο 6, παρ. 1.). Το άρθρο 49 συμπληρώνει: «Κάθε χώρα που σέβεται τις αρχές του άρθρου 6 μπορεί να ζητήσει να γίνει μέλος της Ε.Ε.». Η Τουρκία μπορεί; Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που συνήλθε στο Λουξεμβούργο στις 12-13 Δεκεμβρίου 1997, έκρινε ότι «στην Τουρκία δεν υφίστανται όλες οι προϋποθέσεις (...) που θα επέτρεπαν ενδεχόμενη ένταξη (στην Ε.Ε.)». Της απένειμε, ωστόσο, την ιδιότητα της «επιλέξιμης» χώρας, συνδέοντας όμως την πορεία των ευρωτουρ-

κικών σχέσεων με συγκεκριμένους όρους (εκδημοκρατισμός, «ικανοποιητικές σχέσεις» με την Ελλάδα, αντιμετώπιση του Κουρδικού με πολιτικά μέσα, συμβολή στις προσπάθειες για την επίλυση του Κυπριακού). Λίγο αργότερα, η σφοδρή αντίδραση της Τουρκίας, οδήγησε την Ε.Ε. στην απόλειψη των όρων αυτών από τα «πορίσματα» της συνάντησης του Κάρντιφ. Και τώρα προετοιμάζεται η αναγνώρισή της στο Ελσίνκι ως υποψήφιας προς ένταξη χώρας. Καθέννας, φυσικά, κατανοεί ότι η επιχειρούμενη δισταχολή ανάμεσα στην άμεση αυτή αναγνώριση και στη μελλοντική στιγμή της έναρξης των ενταξιακών διαπραγματεύσεων αποτελεί απαρύδεκτο νομικιστικό σόφισμα, για να αμβλυνθούν οι εντυπώσεις.

Η Τουρκία αναβαθμίζεται διά της διαλοθίσεως από την Ε.Ε., η οποία προβαίνει σε διαδοχικές μειώσεις των προϋποθέσεων για την ενίσχυση των ευρωτουρκικών σχέσεων. Οι λόγοι είναι προφανείς: Μόλις προχθές ο Γερμανός επίτροπος για θέματα διευρύνσε της Ε.Ε. δήλωσε με αφοπλιστική ειλικρίνεια ότι «γεωπολιτικού και γεωστρατηγικού χαρακτήρα επιχειρήματα καθιστούν επιτακτική την ανάγκη να ενσωματωθεί η Τουρκία στην Ευρώπη». Ίδια επιχειρήματα χρησιμοποιεί και η Ουάσιγκτον, που ασκεί ισχυρή πίεση για την τουρκική υποψηφιότητα. Όπως είναι φυσικό, οι γεωπολιτικοί και γεωστρατηγικοί σχεδιασμοί των ΗΠΑ και των ευ-

ρωπαϊκών δυνάμεων ενισχύουν και τροφοδοτούν την αδιαλλαξία του στρατιωτικο-πολιτικού κατεστημένου της Αγκυρας. Η τακτική των διαδοχικών εκπτώσεων από την πλευρά της Ε.Ε. έρχεται σε αντίθεση με τους διακηρυσσόμενους σκοπούς του «εξευρωπαϊσμού» της Τουρκίας. Ενώ ηλίθιοι οι εκπτώσεις - και αυτό είναι ακόμη πιο σημαντικό - όχι μόνο το όραμα της μελλοντικής Ευρώπης, αλλά και τη σύγχρονη ευρωπαϊκή πραγματικότητα, με τις ζωferές πιυχές της που πληθύνουν: Είναι εκπτώσεις ευρωπαϊσμού.

Η πλευρά αυτή - η ουσιαστικότερη, θα μπορούσε να πει κανείς - δεν απασχολεί καθόλου την ελληνική πολιτική ηγεσία. Κυβέρνηση και αξιωματική αντιπολίτευση ερίζουν γύρω από την περιφημη θεωρία των «ανταλλαγμάτων», τα οποία θα μπορούσε να επιτύχει η χώρα μας προκειμένου να συναντήσει στην τουρκική υποψηφιότητα. Δέχονται έτσι να μετατραπεί ένα ευρωτουρκικό, κυρίως, πρόβλημα, σε ελληνοτουρκικό, με ό,τι αυτό συνεπάγεται: Ακόμη και τη χρησιμοποίηση της Ελλάδας ως «άλλοθι» στην περίπτωση που δεν ευοδωθούν οι ευρωτουρκικές παραπραγματικές διαπραγματεύσεις. ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ. λησμονούν ευκολα το διακηρυσσόμενο «ευρωπαϊσμό» τους. Άλλο ένα σημείο σύγκλισης, παρά τους ρητορικούς διαξφισμούς ανάμεσα στους πυλώνες του δικομματισμού

*Ο Τάσος Τρίκκας είναι μέλος της Κ.Π.Ε. του ΣΥΝ υπεύθυνος του Τμήματος Εξωτερικής Πολιτικής.

Ελευθεροτυπία

7/12/99

Ελσίνκι: Το θέμα είναι το μέλλον της Ευρώπης

Του ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΠΙΤΣΙΟΡΛΑ,
μέλους της Π.Γ. του ΣΥΝ

Η συνόδος κορυφής στο Ελσίνκι, όπως όλα δείχνουν, θα είναι μια σημαντική για την πορεία της Ε.Ε. συνόδος. Εμείς εδώ στην Ελλάδα έχουμε εσιδάσει όλα μας την προσοχή στο θέμα του χαρακτηρισμού ή μη της Τουρκίας ως υποψήφιας προς ένταξη χώρας. Και ως έναν βαθμό δικαιολογημένα.

Είναι όμως αναγκαίο και η κυβέρνηση και τα κόμματα να ασχοληθούν πιο σοβαρά με το σύνολο της ατζέντας αυτής της συνόδου και να εκτιμήσουν προσεκτικά τις τάσεις που διαγράφονται.

Αλλωστε, μόνον έτσι μπορούν να εκτιμήσουν σωστά και στο πλαίσιο μέσα στο οποίο κρίνεται και θα εξελιχθεί και το πρόβλημα των ευρωτουρκικών σχέσεων.

1. Η ατζέντα της συνόδου και η σημασία της

— Τα πρώτα σαφή και συγκεκριμένα θέματα προς την κατεύθυνση της κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής άμυνας και ασφάλειας.

— Η μεγάλη διευρυνση της Ε.Ε. με τις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης.

— Η νέα διακυβερνητική διάσκεψη για τη θεσμική ανασυγκρότηση της Ε.Ε., είναι τρία μεγάλα θέματα που θα απασχολήσουν τη σύνοδο κι εκ των πραγμάτων τα

θέματα αυτά θέτουν προς συζήτηση το συνολικό πρόβλημα των προοπτικών της Ε.Ε.

Θα αυτονομηθεί η Ευρώπη από την αμυντική ομπρέλα των ΗΠΑ;

Θα αποκτήσει αυτόνομο πολιτικό ρόλο στην παγκόσμια σκηνή και άρα θα αποκτήσει και την αντίστοιχη στρατιωτική ικανότητα για να στήριξει έναν τέτοιο αυτόνομο ρόλο;

Θα προχωρήσει η πολιτική ενοποίηση παράλληλα με την διευρυνση ή η διευρυνση θα μετατραπεί στη διαδικασία μέσω της οποίας θα χαλαρώσουν σταδιακά τα στοιχεία της πολιτικής ενοποίησης και θα επιβληθούν στην Ε.Ε. χαρακτηριστικά ενιαίου οικονομικού χώρου και μόνον;

Και μέσα από αυτά τα ερωτήματα προβάλλει όλο και πιο καθαρά το μεγάλο πρόβλημα των σχέσεων της Ε.Ε. με τις ΗΠΑ.

Θα παρακολουθήσουν παθητικά οι ΗΠΑ τη μετεξέλιξη της Ε.Ε. σε υπολογισιμη αυτόνομη πολιτική, οικονομική και στρατιωτική παγκόσμια δύναμη;

Θα εκχωρήσουν στην Ε.Ε. την κρίσιμη περιοχή της ΝΑ Ευρώπης και θα παραιτηθούν από την ηγεμονική της παρουσία; Και εάν όχι, πώς θα αντιδράσουν;

Με μια μειωτική αντιπαράθεση με την Ε.Ε. ή με την προσπάθεια ισχυρού ελληρεσμού των εσωτερικών διαδικασιών της Ενωσης;

— Και σε μια τέτοια περίπτωση τι ρόλο μπορούν να παίξουν ισχυρές χώρες στενοί σύμμαχοι των ΗΠΑ, όπως η Αγγλία ή

νέες υπό ένταξη χώρες, που βρίσκονται αυτή τη στιγμή υπό την ασφυκτική επιρροή των ΗΠΑ;

Και τελικά, όλα αυτά πώς θα επηρεάσουν και τις διαδικασίες διευρυνσης, αλλά και τις θεσμικές αλλαγές που θα επιβληθούν μέσα στα επόμενα δύο χρόνια στο οικοδόμημα της Ε.Ε.;

Η συζήτηση των 15 ημερών στο Ελσίνκι θα γίνει μέσα στο πλαίσιο που αυτά τα ερωτήματα διαγράφουν και είναι βέβαιο ότι οι αποφάσεις αυτής της συνόδου, κυρίως, θα ανοίξουν θέματα και θα δρομολογήσουν διαδικασίες.

Θέματα και διαδικασίες που θα απαιτήσουν την Ε.Ε. τα επόμενα χρόνια και που θα κριθούν σε πολλές και διαδοχικές φάσεις, ανάλογα με την ωρίμανση επιλογών και τη διαμόρφωση των συσχετισμών.

2. Οι ελληνικοί στόχοι

Κατά τη γνώμη μου, όλα τα προηγούμενα σημαίνουν ότι η ελληνική κυβέρνηση δεν πρέπει να αποπροσανατολιστεί στο Ελσίνκι και δεν πρέπει να δώσει λάθος μάχη.

Το Ελσίνκι θα είναι η απαρχή σοβαρών εξελίξεων και στην πορεία αυτών των εξελίξεων η σαφήνεια των στόχων και η δυνατότητα συμμαχιών θα καθορίσουν το τι θα πετύχει η κάθε χώρα.

Σε αυτή τη φάση η Ελλάδα πρέπει να θέσει αυστηρές προτεραιότητες κι εκεί να συγκεντρώσει όλη της την προσοχή.

• Η πρώτη προτεραιότητα αναφέρεται στην κατοχύρωση της θέσης της εντός

της ΟΝΕ. Εντός, δηλαδή, του πυρήνα της εξελισσόμενης Ε.Ε.

• Η δεύτερη προτεραιότητα αναφέρεται στο status που θα εξασφαλίσει η Ελλάδα εντός της νέας αρχιτεκτονικής του κοινωνικού οικοδομήματος. Νέες αρχιτεκτονικές που θα προκύψουν από τη διαδικασία της θεσμικής μεταρρύθμισης.

• Η τρίτη, τέλος, προτεραιότητα αναφέρεται στην εξασφάλιση της ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε., ανεξαρτήτως επιτυχίας του πολιτικού προβλήματος.

Πιστεύω ότι οι χειρισμοί της ελληνικής κυβέρνησης στο Ελσίνκι πρέπει να καθοδηγηθούν από αυτές τις προτεραιότητες.

Το συνολικό θέμα των ευρωτουρκικών σχέσεων συνδέεται με τις προοπτικές της ίδιας της Ε.Ε. και σε τελική ανάλυση δεν μπορεί να το σκεφτείται στην πλάτη της η Ελλάδα.

Οι σχέσεις της Τουρκίας με την Ε.Ε. θα εξαρτηθούν από το εάν θα προχωρήσει ή όχι η πολιτική ενοποίηση και επίσης, από το πώς θα εξελιχθούν οι σχέσεις Ε.Ε. - ΗΠΑ.

Στη φάση που βρισκόμαστε, την Ελλάδα πρέπει να την ενδιαφέρει ένα πράγμα: Η τυπική αναβάθμιση της Τουρκίας σε υποψήφια προς ένταξη χώρα να μην επηρεάσει τη διαδικασία ένταξης της Κύπρου.

Εάν αυτό εξασφαλιστεί, τότε όλο το βάρος μας πρέπει να το ρίξουμε στη συνολική αναβάθμιση του status της χώρας μας στο πλαίσιο της Ε.Ε.

Αυτό θα είναι η καλύτερη άμυνα για όλα τα ενδεχόμενα.